

Schweizerische Eidgenossenschaft
Confédération suisse
Confederazione Svizzera
Confederaziun svizra

ՇՎԵՅՏԱՐԱԿԱՆ ՀԱՄԱԳՈՐԾԱԿՑՈՒԹՅԱՆ
2022-2025 ԹՎԱԿԱՆՆԵՐԻ ԾՐԱԳԻՐԸ
ՀԱՐԱՎԱՅԻՆ ԿՈՎԿԱՄԻ
ՏԱՐԱԾԱՇՐՋԱՆՈՒՄ

Շվեյցարական համագործակցություն Հարավային Կովկասում 2022-2025

Շվեյցարիայի ներգրավվածությունը Հարավային Կովկասում սկիզբ է առել 1988 թվականից, այնուհետև ուժեղ երկկողմ միջամտությունների միջոցով ընդլայնվել է Հայաստանում, Ադրբեջանում և Կրաստանում՝ և խթանել տարածաշրջանում տնտեսական և ժողովրդավարական զարգացումը: Շվեյցարիան համարվում է համագործակցության արդյունավետ գործիքակազմ կիրառող զարգացման վստահելի գործընկեր: Այն համարվում է նաև վստահելի գործընկեր՝ հակամարտությունների միջնորդության և կարգավորման հարցում իր չեզոքության և փորձառության շնորհիվ:

Հարավային Կովկասի համար շվեյցարական համագործակցության 2022-2025 թվականների ծրագիրը վերահաստատում է Շվեյցարիայի շարունակական հանձնառությունը՝ նպաստելու տարածաշրջանում խաղաղ, ներառական և տոկոսն հասարակությունների զարգացմանը: Նախորդ ձեռքբերումների հիման վրա Շվեյցարիան մտադիր է արդյունավետ ներդրում ունենալ տարածաշրջանի զարգացման գործընթացներում՝ կենտրոնանալով երեք հիմնական ոլորտների վրա. կառավարում և խաղաղություն, տնտեսական զարգացում և զբաղվածություն, շրջակա միջավայր և կլիմայի փոփոխություն: Ֆինանսական հանձնառությունն այս փուլի համար կազմում է 80 միլիոն շվեյցարական ֆրանկ:

Ծրագրի ընդհանուր նպատակը

Տարածաշրջանի մարդիկ օգտվում են կայուն և ներառական տնտեսական ու սոցիալական զարգացման, ժողովրդավարական հասարակական ինստիտուտների, մարդկային անվտանգության, խաղաղության և կլիմայի փոփոխության նկատմամբ բարձր դիմակայունությունից տարածաշրջանային երկխոսության և համագործակցության շնորհիվ:

Հարավային Կովկասի համար շվեյցարական համագործակցության 2022-2025 թվականների ծրագիրը համատեղ կիրականացնեն շվեյցարական կառավարության մի քանի դերակատարներ՝ ՇՉՀԳ-ն, ՇՏԳԶ-ն և խաղաղության և մարդու իրավունքների բաժինը (ԽՄԻԲ): Այն մշակվել է ազգային և տեղական իշխանությունների, բաղաբացիական հասարակության և մասնավոր հատվածի գործընկերների հետ սերտ խորհրդակցությամբ: Այն նախագծված է լուծելու մեր գործընկեր երկրների առաջնահերթությունները և կարիքները՝ համաձայն Շվեյցարիայի միջազգային համագործակցության 2021-24 ռազմավարության և 2030 թվականի Կայուն զարգացման օրակարգի մեջ սահմանված սկզբունքների:

Ռազմավարական կողմնորոշումն ու Շվեյցարիայի առաջնահերթությունները 2022–2025 թվականների համար

2022-2025 թվականների ընթացքում Շվեյցարիան կաջակցի Հարավային Կովկասի տարածաշրջանին չորս առանցքային ոլորտներում, և կորդեգրի աղբատության կրճատման, գենդերային հավասարության և սոցիալական ներառման համակարգված մոտեցում: Գենդերն ու լավ կառավարումը դիտարկվելու են որպես առանցքային թեմաներ: Բացի այդ, շվեյցարական ծրագիրը պարբերաբար կդիտարկի իր միջամտությունների թողած ու կրած ազդեցությունները միգրացիայի, շրջակա միջավայրի, թվայնացման գործընթացի և լրատվամիջոցների վրա:

Տարածաշրջանում քաղաքացիական ներգրավվածության և քաղաքացիական տարածքի, ինչպես նաև համագործակցության պաշտպանություն և խթանում

Հարավային Կովկասի հասարակական կազմակերպությունները (ՀԿ) և մարդիկ, ներառյալ՝ հակամարտություններից տուժած բնակչությունն ու փոքրամասնությունները, մասնակցում են ազգային քաղաքականությունների խոսույթին (դիսկուրսներին), պաշտոնական որոշումների կայացմանը և տարածաշրջանային գիտելիքների ստեղծմանը, ինչպես նաև կայուն տնտեսական զարգացմանը և խաղաղ, ներառական ու դիմակայուն հասարակությունների ձևավորմանը, վստահության ամրապնդմանը և երկխոսությունը խթանող համատեղ գործողություններին:

Ժողովրդավարության և պետական ինստիտուտների հզորացում

Հայաստանում, Ադրբեջանում և Վրաստանում ազգային և տեղական մակարդակներում պետական հաստատությունները գնալով ավելի արդյունավետ են դառնում, ներառական և հաշվետու բոլոր քաղաքացիների և իրավատերերի հանդեպ: այդ հաստատությունները գործում են մարդու իրավունքների և օրենքի գերակայության սկզբունքների հիման վրա:

Տնտեսական զարգացման բարելավում և արժանապատիվ աշխատատեղերի ստեղծում

Հայաստանում, Ադրբեջանում և Վրաստանում ՓՄՁ-ները և գյուղատնտեսությունը եկամուտ են ստանում և աշխատատեղեր ստեղծում գործելով բարենպաստ բիզնես միջավայրում և օգտվելով հիմուտ աշխատուժի, բազմազանացված շուկաների և ծառայությունների, ինչպես նաև ֆինանսավորման հասանելիությունից:

Կլիմայի դիմակայունության բարձրացում և ռեսուրսների կայուն կառավարում

Ազգային և տեղական կառավարությունները, ԶՀԿ-ները, ակադեմիական և մասնավոր հատվածի դերակատարները Հայաստանում, Ադրբեջանում և Վրաստանում բարելավում են շրջակա միջավայրի հետ կապված արդյունքները կլիմայի փոփոխությանն ուղղված գործողությունների և ռեսուրսների կայուն կառավարման միջոցով՝ միաժամանակ մասնակցելով տարածաշրջանային փոխանակման հարթակների միջոցառումներին, նպաստելով համաշխարհային բնապահպանական քաղաքականություններին և առաջնահերթություններին:

ԱՐԴՅՈՒՆՔՆԵՐԸ ՄԻՆՉԵՎ 2025 ԹՎԱԿԱՆ ԵՎ ԱՎԵԼԻ

Տարածաշրջանում քաղաքացիական ներգրավվածության և տարածության, ինչպես նաև համագործակցության պաշտպանություն և խթանում

- **Կանանց հզորացում**՝ նպաստավոր քաղաքականությունների և օրենսդրական միջավայր ստեղծելու, գեներային հավասարության հարցերով զբաղվող ազգային կառույցների և տեղական գործընկերների կարողությունները զարգացնելու և կանանց ու տղամարդկանց հավասարապես ներգրավելու հարցում մասնավոր հատվածին խրախուսելու միջոցով:
- **Ժողովրդավարության և ժողովրդավարական արժեքների ամրապնդում**՝ միջմշակութային երկխոսության և փոխանակումների միջոցով բազմակարծիք, նորարար և մասնակցային մշակութային հատվածի խթանում:
- «Հասարակությունը որպես մի ամբողջություն» մոտեցման խթանում և կառավարության ու ԶԳԿ-ների միջև համապատասխան խորհրդատվական մեխանիզմների ամրապնդում ազգային և կրոնական փոքրամասնությունների **ինտեգրման և մասնակցության** միջոցով:
- ԶԳԿ-ների մասնակցության խթանում **վստահության ամրապնդման և երկխոսության** հարցում և Նրանց ներգրավումը կառավարությունների կողմից հակամարտությունների կարգավորման ռազմավարությունների ձևավորման գործում:
- Արտադրական գործոնների (ներառյալ ապրանքները և մարդիկ) տարածաշրջանային հոսքի, գաղափարների և տեղեկատվության, ինչպես նաև **հնարավորություններից բխող միջսահմանային առևտրի** խթանում:
- **Տարածաշրջանային հասանելիություն ունեցող կազմակերպչական գործընկերությունների** սատարում ցանցերի, հարթակների, համընկերությունների (կոնսորցիումների) և այլ կազմակերպությունների միջոցով:
- Անկախ լրատվամիջոցների և խոսքի ազատության սատարում:

Ժողովրդավարության և պետական ինստիտուտների հզորացում

- **Պետական ֆինանսների կառավարումը դարձնել ավելի արդյունավետ**, կանխատեսելի և կայուն՝ միաժամանակ ավելացնելով բյուջետային գործընթացի թափանցիկությունն ու հաշվետվողականությունը, հզորացնելով պարտքի կառավարումը և կայունացնելով ֆինանսական հատվածը:
- **Խթանել տեղական ժողովրդավարական կառավարումը**, մասնակցությունը և հաշվետվողականությունը՝ աջակցելով տեղական խորհուրդներին և խթանելով ակտիվ քաղաքացու գործեակերպը (ներառելով կանանց, փոքրամասնություններին և անտեսված խմբերին):
- Տեղական քաղաքական, վարչական և տնտեսական զարգացման համար ձգտել **պետական և տարածքային մակարդակով բարեփոխումների/ապակենտրոնացման**:
- Խրախուսել մասնակցային **ժողովրդավարությունը, մարդու իրավունքների** վրա հիմնված մոտեցումները և **օրենքի գերակայության** բարեփոխումները՝ կոռուպցիան զսպելու, տեղական ժողովրդավարությունը, մասնակցությունը և հաշվետվողականությունը, ներառյալ խորհրդարանի նկատմամբ հանրային վերահսկողությունը խթանելու համար:
- Հզորացնել **ժողովրդավարական գործընթացները** և հակամարտությունների ոչ բռնի լուծման մեխանիզմները:

Տնտեսական զարգացման բարելավում և արժանապատիվ աշխատատեղերի ստեղծում

- Բարելավել անասնաբուժության վրա հիմնված գյուղատնտեսությունը՝ զարգացնելով **լրացուցիչ արժեքի շղթաներ**, բարելավելով արտադրության հիմնական ներդրանքն ու արտադրանքը (օրինակ՝ կեր, միս, կաշի և բուրդ) և ապահովելով մասնագիտական կրթություն և ուսուցում գյուղատնտեսության ոլորտում: Գործողությունները կինտեգրեն շրջակա միջավայրի և կլիմայի հետ կապված գործողություններ:
- Ընդլայնել **մակրոտնտեսական պլանավորման** (ներառյալ հարկաբյուջետային քաղաքականության և ռիսկերի վերլուծության) պետական ներդրումների կառավարման **կարողությունները**՝ ռազմավարական տեսանկյունից տվյալ երկրի կարիքներին համաձայն:
- Բարձրացնել **ֆինանսավորման հասանելիությունը** ՓՄՁ-ների և տեղական արտադրողների համար՝ բարելավելով նրանց ֆինանսական գրագիտությունն ու կառավարման կարողությունները, միաժամանակ մեծացնելով շուկաների հասանելիությունը և նվազեցնելով իրենց գործառնական ծախսերը՝ այդպիսով ստեղծելով ավելի լավ ներդրումային և **քիզենց միջավայր**:
- **Փակել հնտությունների և աշխատաշուկայի կարիքների միջև առկա բացը**՝ ուժեղացնելով մասնավոր հատվածի դերը ՄԿՈւ համակարգում (օրինակ՝ ուսումնական ծրագրերի մշակում, չափանիշների սահմանում, վերապատրաստումների և ուսանողների քննությունների կազմաերպում) և հզորացնելով պետական-մասնավոր հատվածի համակարգող մարմիններն ու մեխանիզմները ՄԿՈւ ոլորտում:
- Զորացնել տեղական **ինքնակառավարման մարմինների (ՏԻՄ) կարողությունները** տեղական տնտեսական զարգացման հնարավորություններ ստեղծելու համար՝ միաժամանակ խթանելով գյուղական բնակչության (մասնավորապես կանանց) մասնակցությունը ՏԻՄ-երի որոշումների կայացմանը և բարձրացնելով հանրային ծառայությունների արդյունավետությունն ու թափանցիկությունը թվայնացման միջոցով:
- **Ստեղծել զբաղվածության և եկամուտների զենեքացման նոր հնարավորություններ** արտագաղթը նվազեցնելու համար:

Կլիմայի դիմակայունության բարձրացում և ռեսուրսների կայուն կառավարում

- Բարձրացնել **խոցելի խմբերի, համայնքների և տարածաշրջանների դիմակայունությունը** կլիմայի հետ կապված սպառնալիքների և բնական աղետների հանդեպ այնպիսի միջոցառումների միջոցով, որոնք ներառում են բազմալուսնագ ռիսկերի քարտեզագրման, մշտադիտարկման, մոդելավորման և կանխատեսման ազգային համակարգերի ստեղծումը:
- Ակտիվացնել գործողությունների վրա հիմնված հետազոտությունները, քաղաքականությունների վերաբերյալ խորհրդատվական աշխատանքը և համալսարանական ուսումնական ծրագրերի մշակումը՝ կապված **կլիմայի փոփոխության և աղետների ռիսկի նվազեցման հետ**:
- **Կլիմայի փոփոխության և կենսաբազմազանության օրակարգերը** կապել տնտեսական աճի հետ:
- Խրախուսել գիտնականների աշխատանքը և ԲՀԿ-ների՝ **փաստահեն քաղաքականությունների մշակումը և պրոպագանդան** տարածաշրջանում կլիմայի փոփոխության հարմարվողականության և լեռների կայուն զարգացման հետ կապված հարցերի շուրջ՝ միաժամանակ խթանելով միջսահմանային տեխնիկական համագործակցությունը կլիմայի փոփոխության հարմարվողականության հարցում:
- Աջակցել տեղական իշխանություններին և քաղաքացիներին՝ որդեգրելու **ռեսուրսների կայուն կառավարման** գործելակերպեր, հատկապես անտառների պարագայում, և ստեղծել եկամուտների կայուն բազմազանեցման հնարավորություններ:

2017-2021 թվականների համագործակցության ռազմավարության մի քանի հիմնական արդյունքները

Հայաստանում, Ադրբեջանում և
Վրաստանում 1500 կին գտել է պատշաճ
վարձատրվող աշխատանք:
Ադրբեջանում կանանց համար 3
ռեսուրս կենտրոն է բացվել:
Հայաստանում և Վրաստանում սկսվել
են կարգավորման ազդեցության
գնահատումներ:

Հայաստանում և Վրաստանում ավելի քան
1,5 միլիոն քաղաքացիներ ստանում են
հանրային ծառայությունների թափանցիկ,
արդյունավետ առցանց մատուցում:

Ադրբեջանում ստեղծվել են երկու ֆինանսական
ենթակառուցվածքներ՝ Մասնավոր վարկային
բյուրոն և շարժական ակտիվների ռեգիստրը՝
բիզնես միջավայրը բարելավելու և
ֆինանսավորման հասանելիությունը
բարելավելու նպատակով:

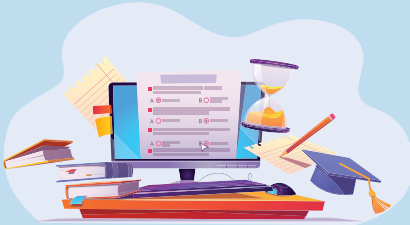
Հայաստանն ու Վրաստանը մշակել են
հիմնական քաղաքականության
փաստաթղթեր՝ ռազմավարության
ապակենտրոնացում, լեռնային շրջանների
գարգացման ռազմավարություն և
տեղական ինքնակառավարման օրենք:

Ավելի քան 100 ՓՄՁ աջակցություն է ստացել Հայաստանում և Վրաստանում կաթնամթերքի, մսի, բրդի և մեղրի արժեչղթաներում նոր ապրանքներ կամ ապրանքանիշեր մշակելու համար:

Հայաստանում և Վրաստանում գյուղատնտեսության ոլորտում ներգրավված 125000 մարդկանց եկամուտներն աճել են 10-30%-ով:

Հայաստանի, Ադրբեջանի և Վրաստանի գործընկեր համալսարանների հետ մշակվել է աղետների ռիսկերի կառավարման վերաբերյալ հեռավար ուսուցման մոդուլ:

37 փոքրածավալ մշակութային ծրագրեր Հայաստանում, Ադրբեջանում և Վրաստանում ստացել են դրամաշնորհներ՝ խթանելու մշակութային բազմազանությունը և տարածաշրջանային փոխանակումները:

**ՇՎԵՅՑԱՐԻԱՅԻ ՀԱՄԱԳՈՐԾԱԿՑՈՒԹՅԱՆ ԳՐԱՍԵՆՅԱԿ
ՀԱՐԱՎԱՅԻՆ ԿՈՎԿԱՍԻ ՀԱՄԱՐ**

Հայաստանում Շվեյցարիայի դեսպանատուն

Մելիք-Ադամյան 2/1

0010 Երևան, Հայաստան

Հեռ.՝ +374 10 52 98 60

Էլ.փոստ՝ yerevan@eda.admin.ch

Կայք՝ www.eda.admin.ch/armenia

Ֆեյսբուք՝ <https://www.facebook.com/SwissEmbassyYerevan>

Ադրբեջանում Շվեյցարիայի դեսպանատուն

Icheri Sheher (Հին քաղաք) Böyük Qala փողոց 9

1004 Բաքու, Ադրբեջան

Հեռախոս՝ +994 12 437 38 50

Էլ.փոստ՝ baku@eda.admin.ch

Կայք՝ www.eda.admin.ch/azerbaijan

Ֆեյսբուք՝ <https://www.facebook.com/SwissEmbassyBaku>

Վրաստանում Շվեյցարիայի դեսպանություն

Ռադիանի 12

0179 Թբիլիսի, Վրաստան

Հեռ.՝ +995 322 75 30 01/02

Էլ.փոստ՝ tbilisi@eda.admin.ch

Կայք՝ www.eda.admin.ch/georgia

Ֆեյսբուք՝ <https://www.facebook.com/SwissEmbassyTbilisi>